



Tarih & Gelecek Dergisi

Prof. Dr.
Murat Hanılçe

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0587-9336>

Journal of History & Future

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih
Bölümü
murat.hanilce@gop.edu.tr



Doktora Öğrencisi
Hikmet Yurteri

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1208-6088>

Sorumlu Yazar / Corresponding Author

Eser Geçmişi / Article Past: Başvuruda bulundu.
Applied
18/08/2025

Kabul edildi.
Accepted
08/09/2025

Araştırma Makalesi

DOI: <http://dx.doi.org/10.21551/jhf.1767721>

Research Paper

Orjinal Makale / Original Paper



Kız Kulesinin Posta Pullarından Seyri

A Glimpse of the Maiden Tower Through Postage Stamps

ATIF: YURTERİ Hikmet, HANİLÇE Murat, "Kız Kulesinin Posta Pullarından Seyri", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 11/3, (Eylül 2025), s. (490-528)

CITE: YURTERİ Hikmet, HANİLÇE Murat, "A Glimpse of the Maiden Tower Through Postage Stamps", *Journal of History and Future*, 11/3 (September 2025), pp. (490-528)

Öz

Bu araştırmanın amacı, son yüzyıllık (1914-2024) dönemde Kız Kulesi figürlerinin posta pullarına nasıl konu olduğunun, hangi pullarda ne şekilde ve ne amaçla kullanıldığının ortaya çıkarılmasıdır. Kız Kulesi sanatsal ve kültürel alanlarda sıkça kullanılan bir figürdür. Posta pullarının ise ulusal ve uluslararası arenada bir tanıtım gücü bulunmaktadır. Bu araştırmayla Kız Kulesi'nin posta pullarının tanıtma işlevine nasıl bir katkı sunduğu incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni yorumlamadır. Araştırma verilerini Kız Kulesi görseline yer veren 34 pul oluşturmuştur. Pullara araştırmacıların yaptığı literatür taraması sonucunda ulaşılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler düzenlenmiş, özetlenmiş, belirlenen altı tema altında sınıflandırılarak sunulmuştur. Temalar; Osmanlı dönemi pulları, turizm öğesi olarak kullanılan pullar, İstanbul'un tanıtımında kullanılan pullar, kültürel ve sanatsal etkinliklerde kullanılan pullar, Türkiye'nin uluslararası arenada tanıtımında kullanılan pullar ve damga pullarıdır. Pulların kullanım amaçları incelendiğinde Kız Kulesi'nin çok eski tarihlerden bu yana hem İstanbul, hem Marmara Bölgesi hem de Türkiye için önemli bir figür olduğu görülmektedir. Türkiye'yi sanatsal, turistik ve kültürel açıdan tanıtmak isteyen pullarda Kız Kulesi'ne sıkça yer verilmesi, yerli ve yabancı turistler için Kız Kulesi'nin merak uyandıran ve ziyaret edilmek istenen yapılardan biri olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Kız Kulesi, Posta Pulu, Tanıtım, Turizm

Abstract

The purpose of this study is to examine how the figures of the Maiden's Tower have been featured on postage stamps over the past century (1914-2024), as well as to identify the specific stamps, purposes, and ways in which they have been utilized. The Maiden's Tower is known to be a frequently used figure in artistic and cultural contexts. Postage stamps, on the other hand, possess significant promotional power both nationally and internationally. This study investigates the contribution of the Maiden's Tower to the promotional function of postage stamps. The study employed a qualitative research method with a hermeneutics design. The research data consist of 34 stamps featuring images of the Maiden's Tower, identified through a literature review conducted by the researchers. The data were analyzed using descriptive analysis. The qualitative data were organized, summarized, and categorized into six themes: Ottoman-era stamps, stamps used as tourism elements, stamps promoting Istanbul, stamps used for cultural and artistic events, stamps promoting Turkey internationally, and revenue stamps. The analysis of the intended uses of these stamps revealed that the Maiden's Tower has long been a significant symbol for Istanbul, the Marmara region, and Turkey. Its frequent inclusion on stamps aimed at promoting Turkey artistically, culturally, and touristically indicates that the Maiden's Tower is a structure that intrigues and attracts both domestic and international tourists.

Keywords: İstanbul, Maiden's Tower, Postage Stamp, Promotion, Tourism

1. Giriş

Posta pulları, küçük boyutlarına rağmen devletlerin kültürel kimliklerini, turistik değerlerini ve ideolojik yönelimlerini yansıtan güçlü simgeler olagelmıştır. Literatürde, Türkiye ve İstanbul bağlamında yapılan pul konulu çalışmalar daha çok pulların verdiği politik/ideolojik mesajlar üzerinedir. Ayrıca bu tür çalışmalarda posta pullarının, ülke tanıtımında ve turizm politikalarının desteklenmesinde üstlendiği rol ve filatelik objelerin koleksiyonculuk ya da kurumsal hafıza boyutları da incelenmiştir¹.

Kız Kulesi özelinde ise araştırmalar genellikle daha geniş İstanbul imgesi içinde kısa değinilerle sınırlı kalmış; kimi çalışmalarda erken Cumhuriyet pullarındaki kentsel figürler arasında yer verilmiş, kimilerinde ise katalog kayıtları üzerinden Kız Kulesi'nin farklı dönemlerde pul yüzeyine nasıl taşındığı gösterilmiştir². Ancak bu değerlendirmeler çoğunlukla tekil seriler veya dönemlerle sınırlı kalmakta, Kız Kulesi'nin posta pullarındaki kullanımları ve bu kullanımların turizm, tanıtım ya da uluslararası temsil gibi farklı işlevlerle bağını bütüncül bir şekilde ortaya koymamaktadır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Daha önceki çalışmalardan farklı olarak burada Kız Kulesi, 1914–2024 yılları arasında tedavüle giren 34 pul üzerinden incelenmiş; bu pullar altı ayrı kategori altında sınıflandırılmıştır: Osmanlı dönemi pulları, turizm amaçlı pullar, İstanbul'un tanıtımına yönelik pullar, kültürel ve sanatsal etkinliklere dair pullar, Türkiye'nin uluslararası tanıtımında kullanılan pullar ve damga pulları. Böylelikle Kız Kulesi'nin yalnızca tekil bir sembol olarak değil, farklı dönemlerde farklı amaçlarla temsil edilen çok katmanlı bir kültürel figür olarak seyri ortaya konulmuştur. Bu yaklaşım, literatürdeki genellemeleri mikro-düzeyde ayrıntılandırarak Kız Kulesi'nin filateliideki görsel ve işlevsel çeşitliliğini sistematik biçimde görünür kılmaktadır.

1.1. Dünya'da ve Türkiye'de Posta Pulların Tarihi Gelişimi

Posta pulları, özel zamlarla kaplı ve genellikle süslemeli küçük kâğıtlardır; mektupların posta ücretinin ödendiğini göstermek için kullanılırlar³. Başlangıçta sadece haberleşme ücreti için kullanılan pullar, zamanla sanatsal ve siyasi mesajlar taşıyan simgeler haline gelmiştir⁴.

-
- 1 Evrim Armağan Coşkun, "Ulus-Devlet İnşasında Kemalizm'in Simgesi Olarak Posta Pulları," *Mukaddime* 13/1 (2022), s.45–46; İbrahim Giritlioğlu, Halil İbrahim Karakan, Bilal Nadir Alkan, ve Harun Reşit Gündoğan, "Türkiye'nin Tanıtımında Posta Pullarının Fonksiyonel Önemi ve Türkiye'deki Posta Pullarına Yönelik İçerik Analizi," *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6/1 (2017), s.76–90.
 - 2 Serkan Aycil, "İstanbul'un Kent Dokusunun Posta Pulları Üzerinden Değerlendirilmesi," *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13/34 (2022), s. 668; Burak Erhan Tarlakazan, "Sanatçı ve Tablolar Konulu Cumhuriyet Dönemi Türk Posta Pulları," *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/50 (2017), s. 343.
 - 3 "Türkçe Sözlük", Türk Dil Kurumu, erişim 3 Mart 2024, <https://sozluk.gov.tr/>; "Pul (posta)", Vikipedi, erişim 3 Mart 2024, https://tr.wikipedia.org/wiki/Pul_%28posta%29.
 - 4 Burak Erhan Tarlakazan, "Sanatçı ve Tablolar Konulu", s. 340.

Modern posta pulunun temelleri, maddi durumu nedeniyle mektup ücretini ödeyemeyen bir genç kızın yaşadığı durumdan ilham alan Rowland Hill tarafından atılmıştır. Hill'in önerisiyle, mektup ücretinin gönderen tarafından ödenmesi fikri benimsenmiş ve 6 Mayıs 1840'ta Birleşik Krallık'ta Kraliçe Victoria'nın portresini taşıyan ilk pul, "Black Penny" (Resim 1) tedavüle çıkarılmıştır⁵. Pullar, yalnız posta ücretini göstermekle kalmamış, aynı zamanda siyasi propaganda aracı olarak da kullanılmıştır⁶.

Birleşik Krallığı takiben, 1843'te İsviçre ve Brezilya, 1847'de ABD, 1849'da Fransa, 1862'de İtalya, 1863'te Osmanlı İmparatorluğu ve 1872'de Almanya ilk pullarını çıkarmıştır⁷.



Resim 1. İlk Posta Pulu: Black Penny

1850'lerin ortalarından itibaren, özellikle 1870'lerden sonra Avrupa'nın yanı sıra Kuzey ve Güney Amerika, Mısır ve İran gibi ülkelerde ulusal posta sistemleri kurulmuş ve posta pulları basılmaya başlanmıştır⁸. 1862'de ABD Posta Müdürlüğü, uluslararası posta sistemini standartlaştırmak için bir konferans önermiştir. 1863'te Paris'te düzenlenen Uluslararası Posta Kongresi'ne 15 Avrupa ve Amerika posta idaresi temsilcisi katılmıştır. 1874'te Bern'de katılımcı ülke sayısı 22'ye çıkmış ve 9 Ekim 1874'te imzalanan Bern Antlaşması ile Genel Posta Birliği kurulmuştur. 1878'de üye sayısının artmasıyla bu birlik, Evrensel Posta Birliği (UPU) adını almış ve dünya çapındaki posta politikalarını koordine etmeye başlamıştır. Posta pulları, haberleşme ücretlerini standartlaştırarak posta hizmetinde devrim yaratmıştır. Günümüzde ise pullar, küresel koleksiyon pazarında önemli bir ticari unsur haline gelmiştir⁹.

5 M. Müfahham Akoba, *Türkiye'de Pul ve Pulculuk*, İstanbul: Ceylan Yayınları, 1963, s. 11; Feryal Sıdika Fırat, "Türkiye Cumhuriyeti Posta Pullarında Geleneksel Sanatlar Teması", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2019, s.8.

6 Catherine J. Golden, "You Need to Get Your Head Examined: The Unchanging Portrait of Queen Victoria on Nineteenth-Century British Postage Stamps", *The Winton W. Blount Postal History Symposia Book*, Thomas Lera (Ed.), Smithsonian Institution Scholarly Press, Washington DC 2012, s. 23

7 "Uluslararası Filatelik", Smithsonian Ulusal Posta Müzesi, erişim 3 Mart 2024, <https://postalmuseum.si.edu/exhibition/international-philately/>.

8 Douglas Frewer, "Japanese postage stamps as social agents: some anthropological perspectives", *Japan Forum*, 14/1 (2010), s. 3-4.

9 "ICAO ve Evrensel Posta Birliği", ICAO, erişim 3 Mart 2024, https://applications.icao.int/postalhistory/icao_and_the_universal_postal_union.htm.

Osmanlı Devleti, 1840'ta Posta Nezareti'ni kurarak modern posta sistemine geçmiştir. İlk Osmanlı posta pulu, Sultan Abdülaziz döneminde, Beşinci Posta Nazırı Agâh Bey'in girişimiyle 15 Mart 1862'de kabul edilmiş ve 13 Ocak 1863'te kullanılmaya başlanmıştır. Dikdörtgen biçimde basılan pulun (Resim 2) üzerinde Sultan Abdülaziz'in tuğrası bulunmakta olup dantelsizdir. Pulun ortasında tuğra, hilal içinde ise "Devlet-i Ali Osmaniye" yazısı yer almaktadır¹⁰.



Resim 2. Osmanlı'da Basılan İlk Pul Örneği

Osmanlı Devleti'nin posta pullarında ağırlıklı olarak hilal, yıldız, silahlar, tuğra ve süslü Arap alfabesi kullanılmıştır¹¹. 1865'te basılan pullarda (Resim 3) ay ve yıldız ile "Posta-i Devlet-i Osmaniye" yazısı yer almış, kalıplarını Fransız Duloz hazırladığı için bu pullara Duloz pulları denilmiştir. Bu seri, 1865-1876 arasında basılmıştır¹². Osmanlı Devleti'nde 1863-1922 yılları arasında çeşitli temalarda pullar üretilmiş olup bu pullar devletin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel durumuna dair bilgiler içermektedir¹³. 1914'te basılan 1. Londra posta serisi, Süleymaniye Camisi, Rumelihisarı, Kız Kulesi, Dikilitaş gibi birçok mimari ve tarihi öğeyi içermiştir. Serinin son pulunda 5. Sultan Mehmed portresi yer almış ve insan figürleri ilk kez Osmanlı posta pullarında kullanılmaya başlanmıştır. 1916'dan itibaren, posta pullarında çeşitli insan figürleri de tasvir edilmiştir¹⁴.

-
- 10 Hakan Anameriç. "Stamps as an Information Source in the National Library of Turkey", *Library Collections, Acquisitions, & Technical Services*, 30/1-2 (2006), s. 118. ; Mustafa Hilmi Bayındır, *Osmanlı-Türk Posta Mühür ve Damgaları*, İstanbul: Ünal Ofset, 1992, s.55.
- 11 Kubilay Yazıcı, "Tarih Öğretiminde Posta Pullarının Kullanılabilirliğine Bir Örnek "100 Posta Pulu İle Türk Tarihinden Bir Kesit -1863-1950 Yılları Arası", *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, (Prof. Dr. Refik Turan Özel Sayısı), 5/16 (2014), s.181.
- 12 "Türkiye'nin Posta Tarihi ve Posta Pulları", Vikipedi, erişim 10 Mart 2024, https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27nin_posta_tarihi_ve_posta_pullar%C4%B1#.
- 13 Yazıcı, "Tarih Öğretiminde", s. 181.
- 14 Burak Erhan Tarlakazan, "Pul Tasarımlarında Osmanlıdan Günümüze Kadın Figürleri", *İdil*, 7/46 (2018), s. 713-714



Resim 3. Ayyıldızlı (Duloz Basımı 1865) Posta Pulu

Türkiye’de posta hizmetleri Prefilatik ve Filatelik dönem olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir. Prefilatik döneme mühür devri denmektedir. Bu devir ülkemizde ilk posta pulunun 13 Ocak 1863 tarihinde çıkarılışından önceki posta hizmetlerine denir. Prefilatik dönem üç farklı aşamaya ayrılır: İlk aşama, Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan 1840’ın sonuna kadar olan süreyi içerir. İkinci aşama, 1840’ın sonundan 13 Ocak 1863 tarihine kadar olan zaman dilimini kapsar. Son aşama ise Ecnebi postaları olarak adlandırılmaktadır. Osmanlı Devleti’nde ilk posta pulunun çıkarılmasından sonraki döneme Filatelik dönem denilmektedir. Bu dönemde Osmanlı Postaları, İmtiyazlı Ecnebi Postaları, Anadolu Postaları ve Türkiye Cumhuriyeti Postaları diye dört başlıkta sıralanmıştır¹⁵. Türkiye’de posta pulunun basımı (Resim 4) Cumhuriyetin ilanıyla beraber ay ve yıldız motifli bir şekilde Ekim 1923 tarihinde gerçekleşmiştir¹⁶.



Resim 4. Birinci Ayyıldız Serisi 1923

15 Akoba, *Türkiye’de Pul*, s. 18-27.

16 İbrahim Giritlioğlu, Halil İbrahim Karakan, Bilal Nadir Alkan, Harun Reşit Gündoğan, “Türkiye’nin Tanıtımında Posta Pullarının Fonksiyonel Önemi ve Türkiye’deki Posta Pullarına Yönelik İçerik Analizi”, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6/1 (2017), s. 76. ;Geçmişten Günümüze Posta, PTT Genel Müdürlüğü, Ankara 2007, s. 400-405

Ressam Ahmet Nazmi tarafından yapılan 22 pulluk seri, I. Ayyıldız Serisi olarak bilinir. İlk serilerde Fransızca ve Osmanlıca yazılar bulunurken, sonraki serilerde yalnızca Türkçe Latin alfabesi kullanılmıştır. 1924'te Lozan Barış Antlaşması'nın anısına çıkarılan pullarda, Sakarya Nehri üzerindeki Kagir Köprüsü ve Mustafa Kemal Paşa'nın portresi yer almıştır¹⁷. Aynı yıl, Lozan Barış Antlaşması'na dayanarak "Sulh Hatırası" adıyla sekiz pul basılmıştır. 1929'da yeni harflerle posta pulu kullanıma girmiş, 1930'da demir yolu temalı pullar yayımlanmıştır. 30 Ağustos 1930'da Sivas Demir Yolu Açılış Hatırası pulu basılmıştır. 1931'de Atatürk portreli pullar yayımlanmış ve 1931-1955 arasında çeşitli seriler çıkmıştır. 1935 ve 1936'da Dünya Kadınlar Kongresi ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne dair pullar basılmıştır. 1937'de Tarih Kurultayı ve Balkan Antantı pulları yayımlanmıştır. 1948'de başlayan Türk devrimi temalı pullar, 2019'a kadar devam etmiştir¹⁸. 1937'ye kadar pullar, oyma baskı veya tipografi ile basılmış, 1937'de litografi, 1938'de ise fotogravür kullanılmaya başlanmıştır. 2012'de dijital baskı tekniğiyle üretilmeye başlanmıştır¹⁹.

PTT, 23 Ekim 1840'ta Tanzimat Fermanı'nın etkisiyle kurulan Posta Nezareti'ne dayanmaktadır. Osmanlı topraklarında ilk modern postahane İstanbul'da açılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında PTT, İçişleri Bakanlığı'na, 1933'te Bayındırlık Bakanlığı'na, 1939'da Ulaştırma Bakanlığı'na bağlanmıştır. 1954'te Kamu İktisadi Teşebbüsü, 1984'te Kamu İktisadi Kuruluşu statüsüne geçmiştir. 1994'te, T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü ve Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi olarak yeniden yapılandırılmıştır. 2000 yılında adı T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 2011'de PTT'nin bağlı olduğu bakanlık değişmiş ve 2013'te 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bugün, pul basımı ve kullanımı T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Değerli Kâğıtlar Daire Başkanlığı tarafından yönetilmektedir²⁰. Bu çalışmada, 05.03.2024 tarihinde T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi'ne Kız Kulesi'ne ilişkin posta pullarının kullanımı için başvuru yapılmış ve izin alınmıştır. Ülkemizin önemli kültürel varlıkları, özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki eserlerimiz, pullara yansıtılmıştır. İstanbul'daki Kız Kulesi bunlardan biridir²¹.

1.2.Kız Kulesinin Tarihi ve Gördüğü Onarımlar

Kız Kulesi, İstanbul Boğazı'nın girişine yakın, Salacak kıyısının yaklaşık 100 metre açığında yer alan bir yapıdır²². Küçük bir ada üzerinde bulunan kulenin duvar kalınlığı beş metre, yüksekliği kuzeyde 28 metre, güneyde ise 31 metredir. Merdiveni 23 metre yüksekliğinde olup, altı kattan oluşur ve içinde taşlarla kaplanmış bir su kuyusu bulunur²³.

17 Evrim Armağan Coşkun, "Ulus-Devlet İnşasında", s. 45-46.

18 Orhan Köksal, "Posta Pulları İzleğinde Atatürk İnkıpları", *Anıtkabir Dergisi*, 82 (2021), s. 42-43

19 "PTT Pul Müzesi", T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı, erişim 13 Mart 2024, <http://www.pttpulmuzesi.org.tr>.

20 "Tarihçe", T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş., erişim 29 Mart 2024, <https://www.ptt.gov.tr/hakkimizda-tarihce>.

21 "Türk Kültür Varlıkları - Türbeler", Pulhane, erişim 15 Mart 2024, <https://www.pulhane.com/Tematik/kul.html>.

22 Vildan Göksoy Özkan, "İstanbul Silüetinin Vazgeçilmezi Kız Kulesi", *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2016), s.1-4.

23 "Kız Kulesi", Türkiye Turizm Ansiklopedisi, erişim 14 Mart 2024, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/kiz-kulesi>.

Evliya Çelebi, kuleyi “Deniz içinde karadan bir ok atımı uzak, dört köşe, sanatkârane yapılmış bir yüksek kuledir” ifadeleriyle tanımlamıştır²⁴. Kulenin temelleri Fatih Sultan Mehmed dönemine, son şekli ise Sultan II. Mahmud zamanındaki restorasyona dayanır²⁵. Kule, tarihsel süreçte deniz feneri, kale, istasyon, depo, hastane gibi farklı işlevlere sahip olmuştur²⁶.

Antik dönemde Damalis ya da Arcla, Osmanlı döneminde ise Kule-i Duhter ya da Kule-i Bahir olarak bilinen Kız Kulesi’nin tarihi milattan önce 410 yılına kadar uzanır²⁷. İlk olarak Atinalı komutan Alkhibiades, kayalıkta gümrük noktası kurmuştur. 12. yüzyılda Bizans İmparatoru I. Manuel Komnenos, boğazı kontrol etmek için kuleyi inşa ettirmiştir²⁸. Osmanlı İstanbul’u fethettikten sonra Fatih Sultan Mehmed, kuleye yeni bir kale inşa etmiş, II. Mahmud döneminde ise kuleye bir fener yerleştirilmiştir. 1800’lerdeki salgın hastalıklar sırasında karantina merkezi olarak kullanılmıştır. 1950 ve 1960’lı yıllarda ise gözetleme ve radar istasyonu olmuştur. 1995’ten itibaren turistik amaçla kullanılmaya başlanmıştır²⁹.

Kız Kulesi, çeşitli efsanelerle ilişkilendirilmiştir. Bunlardan biri, Hero ile Leandros’un aşkını konu alırken, bir diğeri Atinalı General Hares’in karısına ithafen kuleyi yaptırdığına dair anlatılardır. Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’nde de kulede saklanan kralın kızı ve hazinesinin Battal Gazi tarafından kaçırılması anlatılmaktadır³⁰. Kız Kulesi, milattan önceki dönemlerden günümüze kadar merak uyandıran bir yapıdır. Tarihi boyunca birçok onarımdan geçen Kız Kulesi, yangın, deprem ve diğer doğal afetler nedeniyle hasar görmüştür³¹. 1509, 1690 ve 1766 yıllarındaki İstanbul depremlerinde ciddi hasar almış, II. Mahmud döneminde son büyük onarımını geçirmiştir. 1944’teki onarımdan sonra, kule deniz ve hava trafiğini kontrol eden radar istasyonu olarak hizmet vermiştir. 1995’te yapılan restorasyonda, kulenin orijinal mimarisi korunarak yenileme çalışmaları gerçekleştirilmiştir³². 2021’de Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yeni bir restorasyon başlatılmış ve 2023’te tamamlanmıştır³³.

-
- 24 Evliya Çelebi, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*. haz., Zekeriya Kurşun, Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Cilt 1, 1999. s.204.
- 25 “Kız Kulesi”, Vikipe di, erişim 14 Mart 2024, https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1z_Kulesi.
- 26 Vildan Göksoy, “Kız Kulesi ve Salgın Hastalıklar”, *Tarih ve Toplum*, 32/188, (1999), s. 116; Aliye Öten, “Osmanlı Devri İstanbul Tasvirlerinde Kız Kulesi Betimlemeleri” *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt: 16/42 (2023), s. 758
- 27 “Tarihçe”, Kız Kulesi, erişim 22 Mart 2024, <https://kizkulesi.gov.tr/tarihce> ; Deniz Mazlum, “Kız Kulesi’nin Uzun Tarihinden Bir Kesit: 18. Yüzyılda Kule-i Duhter”, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 24/1 (2007), s.35-47.
- 28 Göksoy Özkan, “İstanbul Silüetinin”, s.1.
- 29 “Tarihçe”, Kız Kulesi, erişim 22 Mart 2024, <https://kizkulesi.gov.tr/tarihce>.
- 30 Evliya Çelebi, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, s.204
- 31 Deniz Mazlum, “Kız Kulesi’nin Uzun Tarihinden Bir Kesit: 18. Yüzyılda Kule-i Duhter”, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 24/1 (2007), s.35-47.
- 32 Kifayet Özkul, Süreyya Oskay, “Salgın Dönemlerinde Kız Kulesi’nin Karantina Hastanesi Olarak Kullanılması”, *Şehir ve Medeniyet, Şehir Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 6, Sayı: Şehircilik ve Covid-19 (2020), s.654-655
- 33 “Kız Kulesi”, Vikipe di, erişim 29 Mart 2024, https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1z_Kulesi.

Popüler kültürde sıkça yer alan Kız Kulesi, İstanbul’u tanıtan film ve dizilerde öne çıkan bir simge haline gelmiştir³⁴. Netflix reklamlarında, İstanbul Boğazı ve Kız Kulesi gibi simgeler sıklıkla kullanılmıştır³⁵. Kız Kulesi’ne dayanan filmlerden biri 1993 yapımı “Kız Kulesi Aşıkları”dır³⁶. Ayrıca, James Bond serisinin “The World Is Not Enough” (1999) filmi de kulenin tarihi odalarında geçmektedir³⁷. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın tanıtım filmlerinde de Kız Kulesi sıkça yer almaktadır³⁸. Kız Kulesi, gündelik yaşamda anahtarlıklar, tişörtler ve posterler gibi ürünlerde de sıkça yer almaktadır. Bu figür, ayrıca posta pullarında da kullanılmakta ve Türkiye’nin kültürel mirasını uluslararası alanda tanıtmaktadır. Bu çalışmada, Kız Kulesi figürlerinin posta pullarında nasıl kullanıldığı incelenmiştir.

2. Yöntem

Bu araştırmanın amacı, son yüzyıllık (1914-2024) dönemde Kız Kulesi figürlerinin pullara nasıl konu olduğunun, hangi pullarda ne şekilde ve ne amaçla kullanıldığının ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, araştırma yapılan olgu ve olayların kendi bağlamında ele alındığı ve araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir³⁹. Araştırma deseni yorumlamadır (hermeneutics). Bu desende metinlerin, sanatsal ya da sembolik içeriklerin sosyal ve kültürel bağlamda yorumlanması anlayışı esastır⁴⁰. Bu çalışmada da hem sanatsal hem de sembolik anlamları olan posta pullarında Kız Kulesi figürünün kültürel ve sosyal bağlamda nasıl kullanıldığı belirlenmek istendiğinden yorumlama deseni tercih edilmiştir. Araştırma verilerini 1914 ile 2024 yılları arası basılmış ve Kız Kulesi görseline yer veren 34 pul oluşturmuştur. Pullara araştırmacıların yaptığı literatür taraması sonucunda ulaşılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Bu analiz yaklaşımına göre elde edilen nitel veriler düzenlenir, özetlenir, belirlenen temalar altında sınıflandırılır ve yorumlanarak sunulur⁴¹. Bu çalışmada da erişilen pullar araştırmacılar tarafından gruplandırılmış ve 6 tema altında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu temalar; Osmanlı dönemi pulları, turizm ögesi olarak kullanılan pullar, İstanbul’un tanıtımında kullanılan

-
- 34 Hülya Yavuz Öden, “Eski Doğanbey Köyü Evleri ve Mekansal Olarak Sinemada Kullanımı”, *İdil*, 61 (2019), s. 1201.
- 35 Emrah Gülmez, “Netflix’in Türkiye’ye Özgü Reklam Filmlerinin Küresel Markaların Yerel Reklam Stratejileri Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Erciyes İletişim Dergisi*, 1 (2019), s. 157-178.
- 36 Dilbar Guliyeva, Ziyad Guliyev, “Transmedya Hikayeciliği Bağlamında Kültürel Miras Yapıtlarının İnşa Ettiği İmaj Analizi: Kız Kulesi Örneği”, *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/1, (2021), s. 96-108.
- 37 Alparslan Karlıoğlu, “Türkiye’de Çekilmiş Oryantalist Filmler Üzerine Bir İnceleme”, *İletişimde Güncel Çalışmalar 2*, Salih Tiryaki ve Emre Vadi Balci, (Ed.), Konya: Palet Yayınları, 2021, s.185-226.
- 38 Şafak Ünüvar, Sedat Şimşek, “Kültür ve Turizm Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım Filmlerinde Kültürel İmge Kullanımı”, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12/24 (2012), s. 305-330.
- 39 Remzi Altunışık vd., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 2010, s. 40; Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005, s.31.
- 40 Lynn Stewart, “Hermeneutic Analysis in Qualitative Research”. <https://atlasti.com/research-hub/hermeneutic-research> (erişim 05.03.2024).
- 41 Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde*, s.36.

pullar, kültürel ve sanatsal etkinliklerde kullanılan pullar, Türkiye'nin uluslararası arenada tanıtımında kullanılan pullar ve damga pullarıdır. Osmanlı dönemi pulları başlığında Kız Kulesi görseli yer alan 1 adet pul, turizm ögesi olarak kullanılan pullar başlığında 5 adet pul, İstanbul'un tanıtımında kullanılan pullar başlığında 5 adet pul, kültürel ve sanatsal etkinliklerde kullanılan pullar başlığında 9 adet pul, Türkiye'nin uluslararası arenada tanıtımında kullanılan pullar başlığında 14 adet pul ve damga pulları başlığında ise 1 adet pul incelenmiştir.

3. Bulgular

Bu başlıkta Kız Kulesi pullarıyla ilgili bulgular altı tema altında sunulmuştur.

3.1.Osmanlı Dönemi Pullarında Kız Kulesi

Osmanlı Devleti'nde 1 Ocak 1863'te kullanılmaya başlanan posta pulları zamanla değişim göstermiştir. Sultan Abdülaziz döneminde renkli pullar kullanılmaya başlanmış, devletin son dönemlerinde İstanbul'un yapıları ve manzaralarını içeren seriler basılmıştır⁴². 1914'te Londra'daki Bradbury Wilkinson Matbaası'nda basılan ve "Londra Baskısı Posta Pulları" olarak adlandırılan ilk resimli pulların nakışları mimar Muzaffer Bey'e, süslemeleri hattat Mehmet Bey'e aittir. Basımı, Posta Telgraf Nazırı Oskan Efendi döneminde gerçekleşmiştir. 1913'te Edirne'nin kurtuluşu anısına tedavüle sunulan pullarla birlikte, 1914'te İstanbul Manzaralı Posta Pulları ilk kez çelik gravür baskı tekniğiyle Londra'da basılmıştır⁴³. 1920'de Bradbury & Wilkinson matbaasında, önceki Londra baskılarının kalıplarıyla basılan 9 pulluk serinin 5 paralık pulunda Kız Kulesi figürü yer almıştır (Osmanlı Posta Tarihi, 2024). Resim 5'te görüldüğü gibi, 17 puldan birinde Kız Kulesi görseli yer almaktadır. Pulun sağ üstünde Osmanlıca "5 para", ortasında ay yıldız ve tuğra, sol üstünde Latin alfabesiyle "5 paras" yazısı bulunmaktadır. Arka planda Sultanahmet, Ayasofya ve ev görselleri yer alırken, sol üst köşede Fransızca "Postes Ottomanes", sağ üst köşede "Devlet-i Osmaniye Postası", alt kısmında Osmanlıca "Kız Kulesi" yazısı bulunmaktadır.



Resim 5. Londra Baskısı İstanbul Manzaralı Posta Pulları

42 "Pullar", Osmanlı Posta Tarihi, erişim 2 Mayıs 2024, <https://www.osmanlipostatarihi.org/posta/detay/2>.

43 "Türk Pulunun 150. Yılı", Pulhane, erişim 2 Mayıs 2024, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201302.html>.

3.2. Turizm Ögesi Olarak Kullanılan Pullarda Kız Kulesi

Turizm, bireylerin sosyo-kültürel gelişiminde olduğu kadar ülkelerin ekonomilerine de önemli katkılar sağlar. Bu nedenle, ülkeler turizm gelirlerini artırmak için rekabet eder ve çeşitli tanıtım faaliyetlerinde bulunurlar. Bu faaliyetler, iç ve dış turizme yönelik olarak, tüketicilere turizm ürünlerinin özelliklerini ve çekici yönlerini aktarır⁴⁴. Posta pulları, tanıtımda kullanılan önemli araçlardan biridir; çünkü pullar, posta ücretlerini belirlemenin ötesinde, ülkelerin sosyal, kültürel varlıklarını ve sanat anlayışlarını yansıtan semboller olarak işlev görür⁴⁵. Bu bağlamda, Türkiye turizmine yönelik tanıtım faaliyetleri kapsamında basılan ve Kız Kulesi görselini içeren pullar incelenmiştir. Resim 6’da görüleceği gibi, turizm başlığı altında dört pul serisinde Türkiye’nin tarihi ve turistik yerleri ile yerel yiyecek ve içecekler yer almıştır.



Resim 6. Kız Kulesi Figürü İçeren Turizm Konulu Posta Pulları^{46*}

Resim 6’daki ilk pul serisi, 18 Haziran 2014’te satışa sunulan, toplamda 10,65 lira değerindeki “Konulu Sürekli Resmi Posta Pulları”dır. Bu pullar, “Kültür Varlıklarımız” başlığı altında turizme yönelik olarak basılmıştır. İlk Gün Zarfı ve Damgası PTT Merkez Müdürlüğü tarafından yapılmamış, ancak satışa çıktığı gün herhangi bir PTT Merkezinden posta damgası alınıp Posta Damgalı İlk Gün Zarfı oluşturulmuştur (Resim 7). Bu pullardan toplam 29 milyon adet basılmış olup, resmi seri olarak 500 bin adet üretilmiştir. 15 kuruşluk 5 milyon, 25 kuruşluk 3,5 milyon, 1,25 liralık 20 milyon ve 9 liralık 500 bin adet basılmıştır. Pulların boyutu 36x26 mm olup, dijital baskı yöntemiyle üretilmiştir.

25 kuruşluk ve 1,25 liralık pullarda kültür varlıklarımızdan biri olarak Kız Kulesi

-
- 44 Zehra Burgucu, “Tanıtım Faaliyetlerinin Turizm Hareketine Etkisi ve Fethiye İlçesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 7; “Bodrum Tanıtım Stratejisi”, Bodrum Ticaret Odası, 2 Mayıs 2024, <https://www.bodto.org.tr/images/other/bts.pdf>.
- 45 Şükran Düzenli ve Tamer Kavuran, “Görsel İletişim Aracı Olan Pulun Tarihi Gelişimi ve Grafik Ürün Olarak Önemi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28/2 (2004) s:187-204.
- 46 Resim 6 ile Resim 39 arasındaki tüm figürlere ve figürlere ait bilgilere “Pulhane” sitesinden erişilmiştir. “Pulhane Filatelik Ürünler ve Koleksiyon Materyalleri”, Pulhane, erişim 4 Şubat 2024, <https://www.pulhane.com/>.

figürü yer almıştır. 25 kuruşluk pulda Nevşehir-Peri Bacaları, Çanakkale-Truva Atı, Adıyaman-Nemrut Heykeli, Denizli-Pamukkale Travertenleri, İzmir-Efes Antik Tiyatro ve İstanbul-Kız Kulesi figürleri bulunurken, Kız Kulesi pulun sağ orta tarafında yer almıştır. 1,25 liralık pulda ise Karabük-Safranbolu Evleri, Nevşehir-Peri Bacaları, Çanakkale-Truva Atı, İzmir-Efes Antik Kenti, Adıyaman-Nemrut Heykeli ve İstanbul-Kız Kulesi figürleri yer almakta olup, Kız Kulesi pulun orta-sağ kısmında, peri bacaları, Nemrut heykeli ve Truva atı arasında konumlanmıştır.



Resim 7. 2014 Tarihli Konulu Sürekli Resmi Posta Pulları İlk Gün Zarfı

Resim 6'daki ikinci pul serisi, 13.07.2020 tarihinde satışa sunulan Akdeniz 2020-Geleneksel Gastronomi temalı Anma Bloğuna aittir. Bloktaki pulların ikisi 3'er, biri ise 5,50 lira değerindedir ve toplamda 11,5 lira eder. Anma Bloğuna ait İlk Gün Zarfı (Resim 8) ise 13,5 lira fiyatla PTT iş yerlerinde satılmıştır. 100 bin adet basılan 3 pullu blok, 36x26 mm boyutlarında pullar ve 90x100 mm boyutlarında bir blok içermektedir. Pullarda, Türkiye'nin gastronomi turizmini tanıtmak amacıyla kahve, lokum, baklava, aşure, çay ve simit gibi ikonik yiyecekler yer alırken, Kız Kulesi, İstanbul manzarası ve Galata Kulesi arka planda figür olarak kullanılmıştır. Bu blok, kulenin turizmdeki önemini vurgulamaktadır.



Resim 8. 2020 Akdeniz Geleneksel Gastronomi Konulu Pulların İlk Gün Zarfı

Resim 6'daki üçüncü pul serisi, 1375 seri numaralı ve 16.08.2018 tarihinde satışa

sunulan Yöresel Yemeklerimiz-Marmara Bölgesi temalı dört değerli puldan oluşan Anma Bloğu'dur. Bloğun toplam değeri 9 lira olup, pullardan ikisi 2 lira, biri 1 lira ve diğeri 4 lira değerindedir. Anma Bloğu'na ait İlk Gün Zarfı (Resim 9), 10 lira ücretle satışa sunulmuştur. 100 bin adet basılan bu 4 pullu blok, ayrı ayrı tabaka halinde basılmamıştır. Pulların boyutu 36x26 mm, bloğun boyutu ise 131x71 mm'dir. PTT, 2012'den itibaren her yıl yöresel yemekleri konu alan pul serilerine yer vermekte olup, 2018 yılı Marmara Bölgesi lezzetlerine ayrılmıştır. Türkiye'nin yiyecek ve içecekleri, hem iç hem de dış turizm açısından ilgi çekicidir.

Serideki 1 liralık pulda Edirne tava ciğeri ve boza, 2 liralık ilk pulda peynir helvası ve Tekirdağ köftesi, ikinci 2 liralık pulda İskender kebab ve Mustafa Kemal Paşa peynir tatlısı, 4 liralık pulda ise kestane şekeri ve ıslama köfte yer almaktadır. Pulların yer aldığı blokta Marmara Bölgesi haritası ve bölgeye ait önemli tarihi ve turistik yerler vurgulanmaktadır. Bunlardan biri olan Kız Kulesi, peynir helvası ve Tekirdağ köftesinin bulunduğu 2 liralık pulda, haritada İstanbul'a denk gelen kısma yerleştirilmiştir. Bu, Kız Kulesi'nin bölgeye olan katkısını vurgulayan önemli bir figür olarak değerlendirilmiştir.



Resim 9. Yöresel Yemeklerimiz-Marmara Bölgesi Konulu Pulların İlk Gün Zarfı

Resim 6'daki dördüncü pul serisi, 1098 seri numarasına sahip olup, 30 Nisan 2012 tarihinde satışa sunulmuştur. Turizm temalı sürekli posta pullarından oluşan seri, her biri 2'şer liradan toplamda 16 lira bedelli 8 puldan oluşmaktadır. İlk Gün Zarfı (Resim 8) ise 16,5 lira bedelle satılmıştır. 8 pullu seriden 5 milyon adet basılmıştır. Pulların boyutu 26x36 mm olup baskı yöntemi dijitaldir. Seri, Antalya, İstanbul, Nevşehir ve İzmir illerini tanıtmaktadır. Her il için iki pul yer almakta olup, her pulda, il adı ve o ilin turizm açısından önemli lokasyonlarının görselleri yer almıştır. Antalya için yat limanı ve Aspendos, Nevşehir için Göreme ve Zelve, İzmir için Saat Kulesi ve Efes, İstanbul için ise Ortaköy ve Kız Kulesi görselleri kullanılmıştır. Kız Kulesi'ne sıklıkla yer verilmesi, bu yapının hem yerli hem de yabancı turistler için dikkat çeken ve ilgi uyandıran bir nokta olduğunu göstermektedir.



Resim 10. Turizm Konulu Sürekli Posta Pullarının İlk Gün Zarfı

3.3.İstanbul'un Tanıtımında Kullanılan Pullarda Kız Kulesi

İstanbul, Asya ve Avrupa kıtalarının kesişim noktasında yer alır ve tarihi yaklaşık 8500 yıl öncesine dayanır. Şehir, Roma, Bizans ve Osmanlı gibi üç büyük imparatorluğa başkentlik yapmıştır. Öne çıkan yapıları arasında camiler, çeşmeler, köprüler, kuleler ve çarşılar bulunur. Sembolik yapılar arasında ise Üsküdar-Salacak açıklarındaki Kız Kulesi, Galata Kulesi ve Beyazıt Yangın Kulesi yer alır. İstanbul, tarihi, kültürel ve endüstriyel açıdan önemli bir merkez olup, 2010'da "Avrupa Kültür Başkenti" olarak seçilmiştir.

Resim 11'de görüldüğü üzere, 7 Ocak 2010 tarihinde İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti temalı 1047 seri numaralı iki adet anma bloğu çıkarılmıştır. İlk bloğun pullarının her biri 75 kuruş olup, toplamda 6 TL'dir. İkinci bloğun pullarının her biri 90 kuruş, toplamı ise 7,20 TL'dir. Bu seriden 100.000 adet basılmıştır ve blokların boyutları 130 x 108 mm, 190 x 78 mm'dir. Bu koleksiyon bloğuna ait 4 adet İlk Gün Zarfı, 14,60 TL'ye PTT Merkez Müdürlüklerinde satılmıştır (Resim 12). Ayrıca, İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti olması anısına, PTT tarafından iki anma bloğu, 4 İlk Gün Zarfı ve Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan Hatıra Para ile bir Portföy oluşturulmuş ve 65 TL'ye satışa sunulmuştur (Resim 13).

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti temalı anma bloğunun ilkinde, Ayasofya Camisi silüeti, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nden bir heykel, Sultanahmet Camisi iç kubbesi, Sultanahmet Camisi minaresi, Kız Kulesi, simit, Taksim nostaljik tramvayı ve Haydarpaşa Tren Garı gibi önemli simgeler yer almıştır.



Resim 11. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Pul Serisi 1. Blok



Resim 12. İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası





Resim 13. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Portföyü

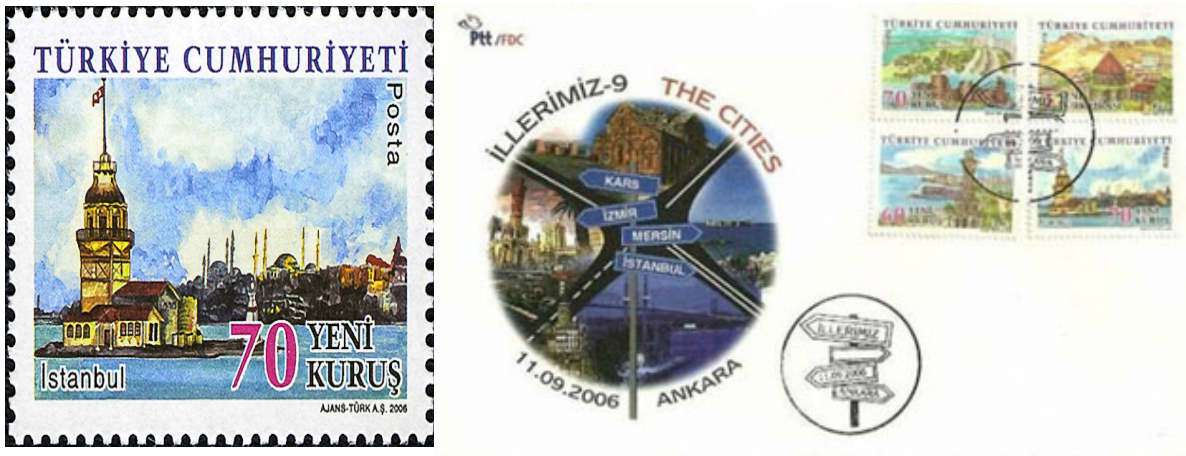
PTT, 24 Kasım 2020’de İstanbul’un önemli görselleriyle hazırladığı İstanbul konulu iki sürekli posta pulunu 1332 seri numarasıyla satışa sunmuştur. Bu pulların değerleri sırasıyla 0,50 TL ve 6,50 TL olup, toplamda 7,00 TL’ye satılmıştır. Her iki pul dijital baskı yöntemiyle basılmış ve toplamda 2 milyon adet üretilmiştir. Pul boyutları 36x22 mm’dir. Ayrıca, 9,00 TL bedelle ilk gün zarfı ve damgası da satışa sunulmuş olup, 2500 adet üretilen ilk gün zarfının boyutu 200x140 mm’dir (Resim 14). Resim 14’teki pul, Kız Kulesi görseliyle süslü kenarları dantelli olan ikinci basımdır. Birinci basımda Kız Kulesi yer almamaktadır. Kız Kulesi görselinin bulunduğu pulda, üst kısmında “Türkiye Cumhuriyeti” yazısı, orta kısımda lacivert renkte “İstanbul” ifadesi ve deniz ile martılar net bir şekilde yer alırken, sağ alt köşede pulun değeri belirtilmiştir.



Resim 14. İstanbul Konulu Sürekli Posta Pulları ve İlk Gün Zarfı, İlk Gün Damgası

2006 yılında PTT Müdürlüğü tarafından çıkarılan 973 seri numaralı iller konulu 16 değerli posta pulu, 50'lik tabakalar halinde 500 bin adet basılmıştır. Bu seri, Kahramanmaraş, Manisa, Kırşehir, Kocaeli, İzmir, Konya, Mardin, Muğla, Mersin, Kastamonu, Kırklareli, Kayseri, Malatya, Kars, Kütahya ve İstanbul illerini kapsamaktadır. Pulların boyutu 36x26 mm olup toplam değeri 18,60 YTL'dir. Ayrıca, 4 ayrı ilk gün zarfı da hazırlanmış ve bunların toplam değeri 19,60 YTL olmuştur.

Seride yer alan İstanbul pulunda, Kız Kulesi'nin suluboya bir resmi ön plana çıkmış, diğer pullarda ise Sultanahmet ve Ayasofya camilerinin görselleri yer almıştır. 70 yeni kuruşluk pulda, üst kısımda Türkiye Cumhuriyeti, alt kısımda ise İstanbul yazısı bulunmaktadır.



Resim 15. İllerimiz 2006 Konulu Sürekli Posta Pulları ve İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası

3.4. Kültürel ve Sanatsal Faaliyetlerin Tanıtımını Konu Edinen Pullarda Kız Kulesi

Kız Kulesi görseli, çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyetlerin tanıtımını konu edinen pullarda kullanılmıştır. Resim 16'da yer alan 23.10.2019 tarihli resimli ebru temalı posta pullarının R096 seri numarasıyla, 2,40 TL ve 8,40 TL değerinde, toplamda 10,80 TL bedelle yayımlandığı görülmektedir. Bu pulların ilk gün zarfı ve damgası bulunmamaktadır. Seri, iki puldan oluşmakta olup toplam baskı adedi 6 milyondur. Pulların boyutu 26x41 mm'dir. Ebru sanatı, sıvı zemin üzerinde hazırlanan ve kâğıda uygulanan renkli kompozisyonlardan oluşur. Görsel zarafet ve her eserinin özgünlüğü ile tanınan bu sanat, UNESCO tarafından Somut Olmayan Kültürel Miras listesinin 12. unsuru olarak kabul edilmiştir. Ebru sanatının bu önemi, pullarda da yer bulmasını sağlamıştır. Resim 16'daki birinci pulda Kız Kulesi, ebru sanatının izinde vurgulanmıştır. Pulda en üstte Türkiye Cumhuriyeti yazısı, en altta ise 8,40 TL değeri yer almaktadır. İkinci pulda ise Galata Kulesi, vapur, lale ve semazen gibi simgeler işlenmiştir.



Resim 16. Resimli Ebru Konulu Resmi Posta Pulları

İstanbul Alışveriş Festivali, 9-30 Haziran 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen 21 günlük bir etkinliktir ve İstanbul'u bir alışveriş ve eğlence merkezi haline getirmeyi, yerli ve yabancı turistleri çekmeyi, ticari gelir elde etmeyi hedeflemiştir. Festivalde, 100'ün üzerinde alışveriş merkezi ve İstanbul'un alışveriş caddeleri ünlü markalarla dolmuş, şehir özel tasarımlar ve ışıklandırmalarla süslenmiştir. Ayrıca, konserler, sokak partileri ve eğlenceler düzenlenmiştir. Devlet, sivil toplum kuruluşları, dernekler, perakende sektörü temsilcileri, restoran ve turizm yöneticileri gibi birçok paydaş festivale katkı sağlamıştır⁴⁷. Bu önemli etkinlik için anma pulları basılmıştır. İstanbul Alışveriş Festivali konulu iki anma pulu, 09.06.2012 tarihinde 16. seri olarak yayımlanmış ve 250 bin adet basılmıştır. Pul serisi, 52x36 mm boyutlarında olup 1,00 TL ve 2,00 TL değerindedir ve toplamda 3,00 TL bedelle 1105 seri numarasıyla çıkarılmıştır. Ayrıca, 3,50 TL bedelli ilk gün zarfı ve damgası da yayımlanmıştır (Resim 18).



Resim 17. İstanbul Alışveriş Festivali Konulu İki Değerli Anma Pulları

47 “İstanbul Shopping Fest’in 2012 Hedefi 7 Milyar TL”, Marketing Türkiye, erişim 15 Nisan 2024, <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/istanbul-shopping-festin-2012-hedefi-7-milyar-tl/>.

İstanbul Alışveriş Festivali'nin işlendiği Resim 17'de yer alan birinci pulda genç bir kadının kırmızı renkli bir kıyafetinin dalgalanarak uzanan kısmında 15 Temmuz Şehitler Köprüsü'ne, Galata Kulesi'ne, Kız Kulesi'ne ve Süleymaniye Camisi Silüetine yer verilmiştir. İkinci pulda ise çeşitli kıyafetlerin yer aldığı yelpaze şeklindeki görsellerin solunda Kız Kulesi görseli göze çarpmaktadır.



Resim 18. İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası

Türk sinemasının 100. yılı, 1 Ekim-14 Kasım 2014 tarihleri arasında çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. Bu etkinliklerin amacı, 1914'te Fuat Uzkınay'ın çektiği ilk Türk filmi "Ayastefanos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı"ndan 100 yıl sonra, Yeşilçam'ın emekçilerine ve seyircilere teşekkür etmektir. Etkinlikler arasında belgeseller, "Türk Sinemasının 100 Yılı" adlı bir ansiklopedinin hazırlanması, defileler, film afişi sergileri, unutulmaz film müziklerinin seslendirilmesi ve Yeşilçam emektarlarının ödüllendirilmesi yer almıştır⁴⁸. Ayrıca, 14 Kasım 2014'te Türk sinemasının 100. yılına özel pullar basılmıştır. Bu pullar, 1165 seri numarasıyla 1,25 TL bedelle, İlk Gün Zarfı ise 2,00 TL bedelle satışa sunulmuştur. 100 bin adet basılan pulların boyutu 52x36 mm olup 3 bin adet basılan İlk Gün Zarfı ise 210x180 mm'dir. Ayrıca, 240x190 mm boyutunda üç sayfa pul portföyü hazırlanmıştır. Anma pulunun görselinde Ayasofya Camisi, Galata Kulesi, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, Kız Kulesi ve martıların silüeti yer almaktadır.



48 "Türk Sineması 100. Yıl Etkinlikleri Başlıyor!", Beyazperde, erişim 21 Nisan 2024, <https://www.beyazperde.com/haberler/filmler/haberler-62755/>.



Resim 19. Türk Sinemasının 100. Yılı Konulu Anma Pulu, İlk Gün Zarfı, İlk Gün Damgası ve Pul Portföyü

28 Kasım 2016 tarihinde, Türk Sanatları konulu altı değerli sürekli posta pulu, 15,90 TL bedelle, ilk gün zarfı ise 17,00 TL ile satışa sunulmuştur (Resim 20). Bu pullar, Ankara PTT Baş Müdürlüğü'nce 2016 yılının 30. serisi olarak 1224 numarayla üretilmiştir. Pulların boyutu 26x36 mm olup, dijital baskı yöntemiyle PTT Matbaası'nda basılmıştır. 10 kuruşluk puldan 2 milyon, 11 TL değerindeki puldan 3 milyon, 1 TL değerindeki puldan ise 3 milyon adet üretilmiştir. İlk gün damgalı zarf ise 2500 adet basılmıştır. Zarflarda, "Türk Sanatları Konulu Sürekli Posta Pulları - 28.11.2016 Ankara" yazılı ilk gün damgası bulunmaktadır (Resim 21).

Seri halinde basılan altı puldan üçünde Kız Kulesi görseli yer almaktadır. Birinci pulda, minyatür görselli tasarımda yelkenli gemiler, Galata Kulesi, Sultanahmet ve Süleymaniye camileri ile deniz ve Kız Kulesi yakın planda yer alırken, ikinci pulda ebru sanatıyla oluşturulan lalenin içinde Kız Kulesi görseli kullanılmıştır. Üçüncü pulda ise çiçekli desenlerin ortasında Kız Kulesi ön plana çıkmıştır.



Resim 20. Türk Sanatları Konulu Sürekli Posta Pullarında Kız Kulesi



Resim 21. Türk Sanatları Konulu Sürekli Posta Pulları, İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası

1 Haziran 1971’de, Türk Hava Kuvvetleri’nin 60. yılına özel altı farklı konulu sürekli posta pulu, Ankara PTT Baş Müdürlüğü tarafından 17,60 lira bedelle üretilmiştir. 452 seri numaralı pullar, Ankara Güzel Sanatlar Basımevi’nde renkli olarak 500.000 adet basılmıştır. Pulların boyutları 26x41 ve 41x26 mm’dir. Türk Hava Kuvvetleri, her biri numaralı 10.000 adet özel zarf hazırlamıştır. Ayrıca, 1971’de PTT Meslek Okulları Birliği Yardımlaşma Derneği tarafından hazırlanan İlk Gün Zarfları, 20 lira değerinde olup, İlk Gün Damgası ile dolaşıma sunulmuştur. Ancak, damgalanan zarf sayısı hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Pullardaki görseller, Ressam Burhan Özak tarafından hazırlanmıştır (Resim 22).



Resim 22. Türk Hava Kuvvetlerinin Vatan Hizmetinde 60 Yılı Konulu Sürekli Posta Pulları ve İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası

Resim 22'deki ilk pulda, Hezarfen Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden Üsküdar'a uçuşu tasvir edilmiştir. Galata Kulesi ön planda yer alırken, soldaki Kız Kulesi Avrupa'dan gözlemlenmektedir. Diğer beş pulda ise akrobasi yapan uçaklar, Hava Kuvvetleri logosu ve pilot figürleri bulunmaktadır.

Ankara PTT Baş Müdürlüğü, 1 Temmuz 1989 tarihinde "Buharlı Gemiler" konulu dört değerli anma pulunu 722 seri numarasıyla piyasaya sürmüştür. Bu pul serisi, her biri 41x26 mm boyutlarında, Işıl Özışık tarafından tasarlanmış ve ofset baskı yöntemiyle basılmıştır. 600 bin adet basılan serinin toplam değeri 2050 liradır. Ayrıca, ilk gün zarfı ve damgası da oluşturulmuştur (Resim 23).

Resim 23'teki ilk pulda İstanbul Boğazı'ndan geçen bir buharlı gemi, sol tarafta Kız Kulesi ve arka planda Sultanahmet ile Ayasofya Camisi silueti yer almaktadır. Diğer pullarda ise boğazdan geçen buharlı gemiler, Süleymaniye Camisi, Büyük Mecidiye Camisi ve Galata Kulesi'yle birlikte işlenmiştir. Tasarımda, buharlı gemiler ve İstanbul'un önemli yapıları belirgin bir şekilde vurgulanmıştır.



Resim 23. Buharlı Gemiler Konulu Pul ve İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası

3.5. Türkiye'nin Uluslararası Arenada Tanıtımında Kullanılan Pullarda Kız Kulesi

Araştırmada yer alan 14 pul, Türkiye'nin uluslararası tanıtımına yöneliktir. Uluslararası toplantılar, kongreler, forumlar ve zirveler için basılan pullarda Türkiye ve İstanbul'un tarihi mekânları, özellikle Kız Kulesi, öne çıkarılmıştır. Bu pullar, üç ana başlık altında incelenmiştir. Birinci başlık, uluslararası sempozyum, konferans ve toplantılar için basılan pulları kapsamaktadır (Resim 24). İkinci başlıkta, başka ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirmeye yönelik pullar incelenmiştir (Resim 33). Üçüncü başlık ise Dünya Posta Birliği'ne (UPU) yönelik basılan pulları içermektedir (Resim 37).



Resim 24. Uluslararası Toplantı, Konferans ve Sempozyumlar İçin Basılmış Pullar

Resim 24'te 9 pul bulunmaktadır. Bunlardan ilki, 12 Eylül 1955'te basılan Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası ile Milletlerarası Para Fonu Guvernörler Meclisi X. Yıllık Toplantısı için çıkarılan 1 liralık puldur. Bu toplantılar, küresel ekonomi, yoksulluk, ekonomik gelişim ve yardım verimliliği gibi konuları tartışmak amacıyla üye ülkelerin merkez bankası yetkilileri, finans ve gelişim bakanları, parlamenterler, özel sektör temsilcileri, sivil toplum ve akademisyenleri bir araya getirmektedir⁴⁹. 1955'te basılan 4 değerli pul serisi 15 kuruş, 20 kuruş, 60 kuruş ve 1 liradan oluşmuş ve toplamda 100 bin adet basılmıştır. Pulun boyutu 38x30 mm olup Avusturya Devlet Matbaası'nda tiftdruk tekniğiyle basılmıştır. 15 kuruşluk pulda Edebiyat Fakültesi, 20 kuruşluk pulda İstanbul

49 "Uluslararası Para Fonu Toplantıları", Investing.com Türkiye, erişim 19 Mart 2024, <https://tr.investing.com/economic-calendar/imf-meetings-1963?ysclid=m80ls3hndu913794603>.

Üniversitesi, 60 kuruşluk pulda Hilton Oteli, 1 liralık pulda ise Kız Kulesi yer almaktadır. Bu pullar, 31 Aralık 1956'da dolaşımdan kaldırılmıştır. Ayrıca, 3.304 adet İlk Gün Zarfı, "Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası -Milletlerarası Para Fonu Guvernörler Meclisi-X. Yıllık Toplantısı-İstanbul 12.IX.1955" yazılı özel posta damgasıyla damgalanmıştır. Bu zarfın değeri 195 kuruş olarak belirlenmiştir (Resim 25). Resim 24'teki 1 liralık pulda yer alan Kız Kulesi görselinin, İstanbul Üsküdar Salacak Sahili'nden çekildiği anlaşılmaktadır. Görselin arkasında Topkapı Sarayı yer almaktadır ve pulda "Türkiye Cumhuriyeti Postaları" yazısının yanında 1 lira bedeli belirtilmiştir.



Resim 25. Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası - Milletlerarası Para Fonu Guvernörler Meclisi - X. Yıllık Toplantısı - İstanbul 12.IX.1955 İbareli Özel İlk Gün Zarfı

Resim 24'te yer alan ikinci pul, 15. Enternasyonal Tüberküloz Konferansı'na aittir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Türkiye, veremle mücadelede öncü ülkelerden olmuştur. Bilim insanlarının çabalarıyla konu sürekli gündemde tutulmuş, 1953'te İstanbul'da Birinci Tüberküloz Kongresi ve 1959'da 15. Enternasyonal Tüberküloz Kongresi düzenlenmiştir. Bu kongrelere, Türkiye'den ve yabancı ülkelere alanında yetkin bilim insanları katılarak hastalıkla mücadele yöntemlerini tartışmıştır⁵⁰. 15. Kongre için 11 Eylül 1959'da 115 kuruş değerinde 276 seri numaralı anma pulu basılmış, ilk gün damgası İstanbul Merkez PTT'de satışa sunulmuştur (Resim 26). Tek puldan oluşan seriden 50'lik tabakalar halinde 1 milyon adet basılmış ve 1961'de dolaşımdan kaldırılmıştır. Pul, 36x26 mm boyutlarında olup mavi renkte ve üzerinde Verem Savaş Derneği logosu ile İstanbul manzarası yer almaktadır. Manzarada en dikkat çeken figür Kız Kulesi olup, pulda konferansın adı ve alt kısmında "Türkiye" yazısı bulunmaktadır.

50 Barış Otlu ve Yusuf Yakupoğulları, "Türkiye'de Verem Savaşı," *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi* 13 (Sanat ve Tarih Penceresinden Tüberküloz - 100. Yıl Özel Sayısı) (2023): s. 29-38.



Resim 26. XV. Enternasyonal Tüberküloz Konferansı Pulu İlk Gün Zarfı

Resim 24'teki üçüncü pul, 1965'te İstanbul'da düzenlenen Milletlerarası II. Tütün Ticareti Kongresi'ni konu almaktadır. Bu kongre, tütün ticaretinin küresel işbirliğiyle geliştirilmesi ve düzenlenmesini amaçlamış, sonrasında Tekel Genel Müdürlüğü tarafından Türk tütününü tanıtan *Tobacco in Turkey* adlı İngilizce bir kitap yayımlanmıştır⁵¹. Kongreye ilişkin 16 Eylül 1965 tarihli ve 347 seri numaralı üç anma pulu basılmıştır; bunlar 35, 55 ve 105 kuruş değerindedir. Pul tasarımlarında sırasıyla tütün yaprağı, Kız Kulesi ve tütün bitkisi yer alırken, toplam 2292 adet ilk gün zarfı üretilmiştir (Resim 27). Her bir puldan 300 bin adet basılmıştır ve boyutları 26 x 41 mm'dir.

55 kuruşluk pulda, sol kenarda iki kahverengi tütün yaprağının dışında mavi tonları öne çıkmakta, arka planda ise İstanbul'un silüeti, Kız Kulesi, Boğaz ve tarihi yarımada görüntüsü yer almaktadır. Pulun üst kısmında kongre ismi, alt kısmında ise Türkiye Cumhuriyeti Postaları ifadesi bulunmaktadır.



Resim 27. Milletlerarası II. Tütün Ticareti Kongresi Pul Serisi İlk Gün Zarfı

Resim 24'te yer alan dördüncü ve beşinci pullar, 1969'da İstanbul'da gerçekleştirilen Kızılhaç 21. Uluslararası Konferansı için basılmıştır. 1863'te İsviçre'de kurulan Uluslararası

51 Memduh Sarıoğlu, *Türk Tütünleri*. Ankara: Tekel Genel Müdürlüğü, 1980, s.35.

Kızılhaç Komitesi (ICRC), uluslararası Kızılhaç ve Kızılay hareketinin kurucu üyesi olup, bağımsız ve yansız bir insani yardım kuruluşudur. ICRC, Cenevre Sözleşmesi'ne taraf ülkelerle insancıl hukuk kriterlerini belirlemek amacıyla konferanslar düzenler. 1969 Konferansı'nda, ICRC'ye bu kriterleri belirleme görevi verilmiştir⁵². 29 Ağustos 1969'da, 416 seri numarasıyla değerli anma pulları basılmış, toplam 250 kuruş bedelle satışa sunulmuştur. 2029 adet ilk gün zarfı üretilmiş ve pullardan 350 biner adet basılmıştır (Resim 28). Satış 1971'de durdurulmuştur.

Seride yer alan her iki pulda da Kız Kulesi görseline yer verilmiştir. 140 kuruşluk pulda Kızılhaç, Kızılay ve Kızılaslan⁵³ derneklerinin amblemleri bir arada beyaz bir zemin üzerine yerleştirilmiştir. Arka plan yoğun olarak kırmızı renklidir. Pulun alt kısmı deniz görseline yer verildiğinden mavi renktedir. Denizin üzerinde Kız Kulesi çizimi ve arka tarafında İstanbul manzarası gri renkte bir silüet olarak yer almıştır. 110 kuruşluk pulda ise yine aynı derneklerin amblemleri ve dünya çizimi kullanılmıştır. Dernek amblemlerinin ortasında Kız Kulesi ile İstanbul manzarası çizimine yer verilmiştir. Pul arka fonunda lacivert rengi hâkimdir.



Resim 28. Kızılhaç 21. Uluslararası Konferansı Pul Serisi İlk Gün Zarfı

Resim 24'te yer alan altıncı görsel, Dünya İnsani Zirvesi için basılan anma puluna aittir. Bu zirve, 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiş, 173 ülke ve 10 binin üzerinde katılımcı yer almış ve küresel insani sistemin karşılaştığı zorluklara çözüm arama amacı güdülmüştür⁵⁴. Zirveye özel olarak 23 Mayıs 2016 tarihinde 2,8 liralık anma pulu, 2,8 liralık anma bloğu ve 3,5 liralık ilk gün zarfından (Resim 29) oluşan bir

52 “Uluslararası İnsancıl Hukuk”, Türk Kızılayı, erişim 30 Mart 2024, https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/82543505_77468056_uluslararası-insancil-hukuk.pdf.

53 İran'ın Kızılhaç ve Kızılay'a alternatif olarak kurduğu uluslararası yardım derneğidir. 1922'de kurulmuş ve 1923'te Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi'ne kabul edilmiştir. 1980'de İran, diğer Müslüman ülkeler gibi Kızılay sembolünü benimsemiş, ancak Kızılaslan sembolünü tekrar kullanma hakkını saklı tutmuştur. “Red Lion and Sun Society”, Wikipedia, erişim 3 Nisan 2024, https://en.wikipedia.org/wiki/Red_Lion_and_Sun_Society.

54 “Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)”, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, erişim 17 Ekim 2024, https://www.mfa.gov.tr/ekonomik-isbirligi-teskilati_-eit_.tr.mfa.

pul portföyü yayımlanmıştır. Resim 24'teki altıncı görselde, 2,80 lira bedelli 4347 seri numaralı anma bloğu yer almaktadır. Anma bloğunun boyutu 100x70 mm olup, 5000 adet basılmıştır.

Anma bloğunda, Türkiye'nin uluslararası insani yardım faaliyetlerini temsil eden fotoğraflar yer almakta; arka planda Türk bayrağı ve İstanbul'un çizimi öne çıkmaktadır. İstanbul çiziminin sağ köşesinde Kız Kulesi de yer almaktadır.



Resim 29. Dünya İnsani Zirvesi Anma Portföyü İlk Gün Zarfı

Resim 24'teki yedinci görsel, 22. Dünya Petrol Kongresi için basılan anma puluna aittir. 9-13 Temmuz 2017 tarihlerinde İstanbul Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen kongre, petrol ve doğal gaz endüstrisinin en önemli etkinliklerinden biri olarak kabul edilmektedir. 90'dan fazla ülkenin katılım sağladığı etkinlikte, 3 bin delege, 600 konuşmacı ve çok sayıda basın mensubu yer almıştır. Kongrede, petrol sektöründeki gelişmeler ve iş birliği konuları ele alınmıştır⁵⁵. Kongreye özel olarak 1237 seri numaralı ve 9 Temmuz 2017 tarihli anma pulu basılmıştır. Değeri 1,60 lira olan pulun, ilk gün zarfı (Resim 30) 2,5 lira değerindedir. 45x45 mm boyutlarındaki puldan 100 bin adet üretilmiştir. Pulda, lale figürünün yanı sıra İstanbul'un simgesel yapıları yer almaktadır. Galata Kulesi, tarihi camiler, İstiklal Caddesi'ndeki tramvay, surlar, İstanbul Üniversitesi girişi, Boğaz Köprüsü ve Kız Kulesi gibi öğeler kompozisyonda kullanılmıştır. Kız Kulesi, lalenin sağ alt bölümüne yerleştirilmiş olup, pulun arka fonu ağırlıklı olarak beyaz renktedir. Sağ alt köşede kongrenin ismi bulunmaktadır.

55 “22. Dünya Petrol Kongresi sona erdi”, Anadolu Ajansı, erişim 15 Ekim 2024, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/22-dunya-petrol-kongresi-sona-erdi/860851>.



Resim 30. 22. Dünya Petrol Kongresi Pulu İlk Gün Zarfı

Resim 24'teki sekizinci görsel, 1219 seri numaralı ve 9 Ekim 2016 tarihli 23. Dünya Enerji Kongresi anma puluna aittir. Değeri 3,20 lira olan puldan 100 bin adet basılmıştır. İlk gün zarfının (Resim 31) değeri 4,5 liradır. 38x38 mm boyutundaki pulda açık gri fon üzerine turuncu renkle kongreyi düzenleyen kuruluş, lacivert renkle kongrenin adı yazılmıştır. Üst kısımda koyu gri tonda İstanbul silüeti ve Kız Kulesi yer almakta, şekil turuncu İstanbul yazısı ve alt tarafta yarım daire ile çerçevelenmektedir.



Resim 31. 23. Dünya Enerji Kongresi Pulu İlk Gün Zarfı

Resim 24'te yer alan dokuzuncu görsel, 779 seri numara ve 6 Temmuz 1993 tarihli Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Toplantısı^{56*} için basılmış pula aittir. Anma pulunun değeri

56 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 1985 yılında kurulmuştur. Teşkilata üye ülkeler, Türkiye, İran, Pakistan (kurucu üyeler) ile Afganistan, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan'dır. Teşkilatın amacı, üye ülkelerin kalkınmasına destek olmak, EİT bölgesindeki ticari engelleri ortadan kaldırmak, bölge içi ticareti artırmak, küresel pazarlara entegrasyonu teşvik etmek, üye ülkeler arasındaki kültürel ve tarihi bağları güçlendirmektir. İki yılda bir Devlet/Hükümet Başkanları düzeyinde bir zirve toplanmaktadır. 1993 yılında yapılan İkinci EİT Zirvesi Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. "Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)", Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, erişim 15 Ekim 2024, https://www.mfa.gov.tr/ekonomik-isbirligi-teskilati-_eit_.tr.mfa.

2.500 Eski Türk lirası ve bu pula ait ilk gün zarfının (Resim 32) değeri ise 3.000 Eski Türk lirasıdır. 41x26 mm boyuta sahip puldan 600 bin adet basılmıştır.

Pulda mavi fon üzerine gri renkle İstanbul'un önemli mekânlarını içeren bir çizim yer almaktadır. Sol başta ve ön planda Kız Kulesi bulunmaktadır. Pulun üzerine lacivert renkle "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı, alt kısmına ise Ekonomik İşbirliği Teşkilatı logosu ve toplantının ismi eklenmiştir.



Resim 32. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Toplantısı Pulu İlk Gün Zarfı

"Uluslararası arenada tanıtım için kullanılan pullar" başlığının ikinci alt başlığı, diğer ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirmeye yönelik pullardır. Bu kapsamda, Resim 33'te yer alan iki pul incelenmiştir: İlki Japonya, ikincisi ise Endonezya ile ilişkileri geliştirmeye yöneliktir.



Resim 33. Posta Birliğine Yönelik Düzenlenen Etkinlikler İçin Basılmış Pullar

Resim 33'teki ilk pul 1302 seri numaralı 2019 yılının Japonya'da Türk Kültür Yılı^{57*}

57 2019 yılı Japonya'da "Türk Kültür Yılı" olarak ilan edilmiş ve yıl boyu sanatsal ve kültürel etkinliklerle iki ülke halkının birbirlerini daha yakından tanımaları ve ülkeler arasında güçlü bir işbirliğinin kurulması amaçlanmıştır. Etkinlikler, Tokyo'daki Ulusal Sanat Müzesi'nde açılan 'Hazine ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Lale Geleneği Sergisi' ile başlamıştır. Açılışa Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy ve Japonya Altes Prensesi Akiko Mikasa katılmıştır. "Japonya'da '2019 Türk Kültür Yılı' Başladı", Kültür ve Turizm Bakanlığı, erişim 15 Ekim 2024, <https://basin.ktb.gov.tr/TR-233292/japonyada-2019-turk-kultur-yili-basladi.html>.

ilan edilmesine yönelik basılan 27.06.2019 tarihli anma bloğu puludur. 4 lira bedelli pulun Resim 34'te yer alan ilk gün zarfı da 5,5 liradan satışa sunulmuştur. Bloğun boyutu 99×66 mm'dir ve 100 bin adet basılmıştır.

Türkiye-Japonya dostluk pulunda, Türkiye ve Japonya'yı temsil eden iki iç içe daire yer almaktadır. Soldaki dairede Türkiye'yi, özellikle İstanbul'u simgeleyen erguvan ağacı, İstanbul silüeti ve Kız Kulesi bulunurken, sağdaki dairede Japon kültürüne özgü sakura ağacı, Japon tapınakları ve yöresel kıyafetli bir Japon kızı resmedilmiştir.



Resim 34. 2019 Japonya'da Türk Kültür Yılı Konulu Anma Bloğu İlk Gün Zarfı

Resim 33'teki ikinci pul, 1022 seri numaralı, 24.10.2008 tarihli Türkiye-Endonezya ortak konulu anma bloğudur. Toplam değeri 7,25 lira olan blokta, 5'i 65 kuruş, 5'i ise 80 kuruş değerinde 10 pul yer almaktadır. Bloğun, değerleri 3,60 lira ve 4,35 lira olan iki ayrı ilk gün zarfı bulunmaktadır (Resim 35, Resim 36). 100 bin adet basılan bloğun ebatları 210x224 mm, pulların ebatları ise 52x36 mm'dir.

Türkiye-Endonezya dostluk pulunda, her iki ülkeyi temsil eden tarihi eserler, hayvanlar, bitkiler ile kültürel ve turistik simgeler yer almaktadır. Endonezya'dan İstiklal Camisi, Bareleng Köprüsü, saman dansı, *mucuna bennetti* bitkisi ve yassıbaş kedi; Türkiye'den ise Sultanahmet Camisi, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, semazen, ters lale ve Van kedisi seçilmiştir. Anma bloğunun ana gövdesinde Kız Kulesi kullanılmış olup, bloktaki tek simge Kız Kulesi fotoğrafıdır. Fotoğrafın üzerinde Türk ve Endonezya bayrakları yer almaktadır.



Resim 35. Türkiye-Endonezya Ortak Konulu Anma Bloğu Birinci İlk Gün Zarfı



Resim 36. Türkiye-Endonezya Ortak Konulu Anma Bloğu İkinci İlk Gün Zarfı

Uluslararası tanıtım amacıyla basılan pullardan birisi de Dünya Posta Birliği'ne (UPU) yönelik üretilenlerdir. Bu kapsamda, Resim 37'de yer alan iki pul ve bir pul bloğu incelenmiştir. Resim 37'nin ilk pulu, 20 Eylül 2016'da düzenlenen 26. UPU Kongresi'ne ithafen, 1218 seri numarasıyla, 3.20 TL bedelle dijital baskı yöntemiyle üretilmiştir. 78x36 mm boyutundaki bu anma pulu, 100 bin adet basılmış, ayrıca 4 TL bedelli ilk gün zarfı da çıkarılmıştır (Resim 38). Bunun yanı sıra, 3.20 TL değerinde anma pulu, beş adet 1.60 TL değerinde pul ve 4 TL değerinde ilk gün zarfını içeren, 7 bin adet basılan pul portföyü 25 TL bedelle satışa sunulmuştur. 26. UPU Kongresi için hazırlanan anma pulunda Kız Kulesi silueti öne çıkmaktadır. Üst kısmında "Türkiye Cumhuriyeti" ibaresi, orta bölümde ise kongrenin adı ve logosu bulunmaktadır. Resim 37'nin ikinci görselindeki beş değerli anma bloğunda sırasıyla Ayasofya Camisi, Kız Kulesi, Topkapı Sarayı giriş kapısı, Sultanahmet Camisi ve Haliç'in havadan görünümü yer almaktadır. Her pulda farklı renklerde PTT logosu ve kongre ismi bulunurken, bloğun sağında Ortaköy Camisi ve 15 Temmuz Şehitler Köprüsü net bir şekilde görülmektedir.



Resim 37. Posta Birliğine Yönelik Düzenlenen Etkinlikler İçin Basılmış Pullar



Resim 38. 26. Dünya Posta Birliği (UPU) Kongresi İçin Basılan İlk Gün Zarfı

Resim 37'nin üçüncü pulunda UPU Dünya CEO Forumu 2018⁵⁸ konulu Anma Pulu incelenmiştir. 9 Mayıs 2018 tarihinde 1263 seri numarasıyla dijital baskı yöntemiyle Ankara PTT Matbaası'nda basılan bu pul, 4 TL değerinde ve 36x78 mm boyutlarındadır; 100 bin adet basılmıştır. Ayrıca, 5 TL bedelli ilk gün zarfı çıkarılmıştır (Resim 39). Pulda, açık renk fon üzerine gri İstanbul silueti ve Türkiye ile özdeşleşen kırmızı ve sarı lale figürleri yer almaktadır. Üst kısımda Türkiye Cumhuriyeti yazısı, organizasyon başlığı ve Uluslararası Posta Birliği amblemi bulunurken, Kız Kulesi, İstanbul silüetinin ortasında yer almaktadır.



Resim 39. UPU Dünya CEO Forumu 2018 Konulu Anma Pulu İlk Gün Zarfı

3.6. Damga Pullarında Kız Kulesi

Bir ülkenin resmi kurumları, merkezi idare birimleri veya yerel yönetim birimleri tarafından yayımlanan ve “mali bir yükümlülüğün ödendiğini belirten” etiketlere fiskal pul veya damga pulu denir⁵⁹. Araştırmalar sonucunda Kız Kulesi görseli içeren tek bir damga puluna ulaşılabilmektedir (Resim 40). Pulun üst kısmında Türkiye Cumhuriyeti yazısı ve ay yıldız, orta kısmında ise Kız Kulesi görseli yer almaktadır. Alt kısmında ise “damga pulu” ve “10 lira” yazıları bulunmaktadır (Kitantik, 2024).

58 Üçüncü UPU Dünya CEO Forumu, İstanbul'da düzenlenmiştir. Forumun amacı, posta sektöründeki liderlerin dijitalleşme ve sektörün geleceği üzerine stratejiler geliştirmesini sağlamaktır. Forumda katılımcılara ağ kurma, en iyi uygulamaları paylaşma ve endüstrinin karşılaştığı mevcut zorluklar ve fırsatlar üzerinde stratejiler geliştirme fırsatı sunulmuştur. Posta endüstrisinin geleceğini şekillendirmek için önemli bir etkinliktir. “UPU Dünya CEO Forumu İstanbul'da Başladı”, Birleşik Posta İttifakı, erişim 15 Ekim 2024, <https://www.upu.int/en/news/2018/5/upu-world-ceo-forum-opens-in-istanbul>.

59 Ömer Alp, “Osmanlı Maliyesinde Varidatın Tahsil Yöntemi Olarak Fiskâl Pullar (1830-1873 Matbu Fiskâller)”, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4/2 (2019), s. 97.



Resim 40. Kız Kulesi Görselli Damga Pulu

4. Sonuç

Posta pulları, tarihsel olarak gönderi ücreti yerine kullanılan, ancak zamanla devletlerin siyasi, kültürel ve sanatsal mesajlarını ileten araçlara dönüşen küçük kâğıt parçalarıdır. İlk posta pulu, 1840'ta Birleşik Krallık'ta kullanılmaya başlanan Black Penny'dir. Bu pulda Kraliçe Victoria'nın portresi yer almaktadır ve posta hizmetlerinin standartlaşmasına öncülük etmiştir. 1863'teki Uluslararası Posta Kongresi ile dünya çapında birleşik bir posta sistemi kurulmuş ve Evrensel Posta Birliği (UPU) 1874'te faaliyete geçmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda 1863'te ilk posta pulu basılmış ve bu pullarda Osmanlı kültürünü yansıtan figürler tasvir edilmiştir. 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanı ile birlikte modern posta pulları kullanılmaya başlanmış, bu dönemde pullar üzerinde Atatürk portreleri ve milli bayramlara ait semboller yer almıştır. Posta pulları, devletlerin tarihini ve kültürünü tanıtan bir araç olarak, zamanla koleksiyonculuk açısından değer kazanmış ve posta hizmetlerinin kolaylaştırılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bugün, posta pulları hem bir ödeme aracı hem de kültürel bir temsil aracıdır.

Türkiye'de basılan pullarda birçok şehirde yer alan kültürel varlıkların figürleri kullanılmıştır. Bunlardan birisi de İstanbul'un önemli simgelerinden Kız Kulesi'dir. Kız Kulesi, İstanbul Boğazı'nın girişinde yer alan tarihi bir yapıdır. MÖ 410 yılında inşa edildiği tahmin edilen yapı, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde çeşitli işlevler üstlenmiştir. Çeşitli tarihlerde kule, deniz feneri, kale, depo, hastane ve istasyon olarak kullanılmıştır. 1509, 1690 ve 1766 yıllarında büyük depremler sonucu onarımdan geçirilmiş, 1800'lü yıllarda hastane olarak hizmet vermiştir. 1995 yılında restorasyona giren kule, günümüzde turistik amaçla kullanılmaktadır. Popüler kültürde önemli bir yer tutan Kız Kulesi, çeşitli filmler, diziler ve reklamlarla tanıtılmakta, ayrıca günlük hayatta figürleriyle kültürel aktarımda yer almaktadır.

Bu araştırmada 1914-2024 yılları arasında basılan ve Kız Kulesi figürüne yer veren 34 pul değerlendirilmiştir. Pulların hangi amaçlarla basıldığı ve Kız Kulesi simgesine nasıl

yer verildiği ayrıntılı olarak altı tema altında incelenmiştir. Osmanlı dönemi posta pulları, özellikle 1914'te Londra'da basılan İstanbul Manzaralı Pullar ile dikkat çekmektedir. Bu pullarda İstanbul'un ikonik yapıları, özellikle Kız Kulesi, yer alırken, Osmanlı alfabesiyle yazılmış metinler ve çeşitli süslemelerle zenginleştirilmiştir. Türkiye'nin turizm tanıtımında kullanılan pullar sanatsal ve kültürel bir ifade aracı olarak tasarlanmıştır. Kız Kulesi, bu pullarda sıkça yer bulmuş ve ikonik bir simge olarak öne çıkmıştır. Bu pullar, Türkiye'nin kültürel ve turistik değerlerini tanıtarak, iç ve dış turizme katkı sağlamayı amaçlamaktadır. İstanbul'un turistik ve kültürel önemini vurgulayan pullarda şehrin önemli yapıları olan tarihi mekânlar ve camilerle birlikte Kız Kulesi de kullanılmıştır. 2010 Avrupa Kültür Başkenti ve diğer İstanbul temalı pullar, şehri hem yerli hem de yabancı turistlere tanıtmayı amaçlayarak turizme katkı sağlamıştır. Kız Kulesi, kültürel ve sanatsal etkinliklere yönelik basılan pullarda da sıkça kullanılan bir görseldir. Örneğin, ebru sanatı, İstanbul Alışveriş Festivali ve Türk Sinemasının 100. Yılı gibi konulara ilişkin çıkarılan pullarda yer almıştır. Türk Sanatları konulu pullarda da Kız Kulesi, Galata Kulesi, camiler ve diğer simgesel öğeler öne çıkmıştır. Kültürel mirası yansıtan ve sanatsal değer taşıyan pullarda da Kız Kulesi'ne yer verildiği görülmektedir. Son olarak mali yükümlülüklerin ödendiğini belirten etiketler olan damga pullarından birinde de Kız Kulesi görseline rastlanmıştır.

İstanbul'un ve Türkiye'nin tanıtımında kullanılan pullar, şehrin ve ülkenin tarihî ve kültürel zenginliklerini yansıtan görsellerle tasarlanmıştır. Bu pullar, hem sanatsal hem de kültürel mirası yansıtan önemli eserlerdir ve Türkiye'nin kültürel çeşitliliğini dünyaya tanıtmaya işlevi görmektedir. Kız Kulesi figürünün farklı amaçlarla basılan çok sayıda pulda yer alması Türkiye için sanatsal, kültürel ve tarihi bir miras olduğu anlamı taşımaktadır. Ayrıca turistik açıdan önemli görülen Kız Kulesi'nin hem yerli hem de yabancı turistler için ilgi uyandıran ve çekici bir yapı olduğu sonucu çıkarılabilir.

Kaynakça

Kitap ve Makaleler

- Akoba, M. Müfahham. *Türkiye'de Pul ve Pulculuk*. İstanbul: Ceylan Yayınları, 1963
- Alp, Ömer. "Osmanlı Maliyesinde Varidatın Tahsil Yöntemi Olarak Fiskâl Pullar (1830-1873 Matbu Fiskâller)." *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* 4/2 (2019): 97
- Altunışık, Remzi, vd. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 2010.
- Anameriç, Hakan. "Stamps as an Information Source in the National Library of Turkey." *Library Collections, Acquisitions, & Technical Services* 30/1 (2006): 118.
- Armağan Coşkun, Evrim. "Ulus-Devlet İnşasında Kemalizm'in Simgesi Olarak Posta Pulları." *Mukaddime* 13/1 (2022): 45–46.
- Aycil, Serkan. "İstanbul'un Kent Dokusunun Posta Pulları Üzerinden Değerlendirilmesi." *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13/34 (2022): 668.
- Bayındır, Mustafa Hilmi. *Osmanlı-Türk Posta Mühür ve Damgaları*. İstanbul: Ünal Ofset, 1992.

Coşkun, Evrim Armağan. “Ulus-Devlet İnşasında Kemalizm'in Simgesi Olarak Posta Pulları.” *Mukaddime* 13/1 (2022): 45–46.

Frewer, Douglas. “Japanese postage stamps as social agents: some anthropological perspectives.” *Japan Forum* 14/1 (2010): 3–4.

Giritlioğlu, İbrahim, Halil İbrahim Karakan, Bilal Nadir Alkan, Harun Reşit Gündoğan. “Türkiye'nin Tanıtımında Posta Pullarının Fonksiyonel Önemi ve Türkiye'deki Posta Pullarına Yönelik İçerik Analizi.” *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 6/1 (2017): 76.

Golden, Catherine J. “You Need to Get Your Head Examined: The Unchanging Portrait of Queen Victoria on Nineteenth-Century British Postage Stamps.” In *The Winton W. Blount Postal History Symposia Book*, edited by Thomas Lera, 23. Washington DC: Smithsonian Institution Scholarly Press, 2012.

Göksoy, Vildan. “Kız Kulesi ve Salgın Hastalıklar.” *Tarih ve Toplum* 32/188 (1999): 116
Göksoy Özkan, Vildan. “İstanbul Silüetinin Vazgeçilmezi Kız Kulesi.” *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi* 1 (2016): 1–4.

Gülmez, Emrah. “Netflix'in Türkiye'ye Özgü Reklam Filmlerinin Küresel Markaların Yerel Reklam Stratejileri Bağlamında Değerlendirilmesi.” *Erciyes İletişim Dergisi* 1 (2019): 157–178.

Karlıoğlu, Alparslan. “Türkiye'de Çekilmiş Oryantalist Filmler Üzerine Bir İnceleme.” *İletişimde Güncel Çalışmalar* 2, Ed. Salih Tiryaki ve Emre Vadi Balcı. Konya: Palet Yayınları, 2021.

Kifayet Özkul ve Süreyya Oskay. “Salgın Dönemlerinde Kız Kulesi'nin Karantina Hastanesi Olarak Kullanılması.” *Şehir ve Medeniyet, Şehir Araştırmaları Dergisi* 6 (2020): 654–655.

Köksal, Orhan. “Posta Pulları İzleğinde Atatürk İnkılapları.” *Anıtkabir Dergisi* 82 (2021): 42–43.

Mazlum, Deniz. “Kız Kulesi'nin Uzun Tarihinden Bir Kesit: 18. Yüzyılda Kule-i Duhter.” *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi* 24/1 (2007): 35–47.

Öden, Hülya Yavuz. “Eski Doğanbey Köyü Evleri ve Mekansal Olarak Sinemada Kullanımı.” *İdil* 61 (2019): 1201.

Öten, Aliye. “Osmanlı Devri İstanbul Tasvirlerinde Kız Kulesi Betimlemeleri.” *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 16/42 (2023): 758.

Otlı, Barış, ve Yusuf Yakupoğulları. “Türkiye'de Verem Savaşı.” *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi* 13 (Sanat ve Tarih Penceresinden Tüberküloz - 100. Yıl Özel Sayısı) (2023): 29–38.

Sarıoğlu, Memduh. *Türk Tütünleri*. Ankara: Tekel Genel Müdürlüğü, 1980.

Stewart, Lynn. “Hermeneutic Analysis in Qualitative Research.” <https://atlasti.com/research-hub/hermeneutic-research>, erişim 5 Mart 2024.

Tarlakazan, Burak Erhan. “Pul Tasarımlarında Osmanlıdan Günümüze Kadın

Figürleri.” *İdil* 7/46 (2018): 713–714.

Tarлакazan, Burak Erhan. “Sanatçı ve Tablolar Konulu Cumhuriyet Dönemi Türk Posta Pulları.” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/50 (2017): 340.

Ünüvar, Şafak, ve Sedat Şimşek. “Kültür ve Turizm Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım Filmlerinde Kültürel İmge Kullanımı.” *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 12/24 (2012): 305–330.

Yazıcı, Kubilay. “Tarih Öğretiminde Posta Pullarının Kullanılabilirliğine Bir Örnek: ‘100 Posta Pulu İle Türk Tarihinden Bir Kesit -1863-1950 Yılları Arası.’” *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi* 5/16 (2014): 181.

Yıldırım, Ali, ve Hasan Şimşek. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.

Tezler

Fırat, Feryal Sıdika. “Türkiye Cumhuriyeti Posta Pullarında Geleneksel Sanatlar Teması.” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2019.

Burgucu, Zehra. “Tanıtım Faaliyetlerinin Turizm Hareketine Etkisi ve Fethiye İlçesi Örneği.” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

İnternet Kaynakları

“22. Dünya Petrol Kongresi sona erdi.” Anadolu Ajansı, Erişim 15 Ekim 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/22-dunya-petrol-kongresi-sona-erdi/860851>

“Bodrum Tanıtım Stratejisi.” Bodrum Ticaret Odası, Erişim 2 Mayıs 2024. <https://www.bodto.org.tr/images/other/bts.pdf>

“Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT).” Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Erişim 15 Ekim 2024. https://www.mfa.gov.tr/ekonomik-isbirligi-teskilati-_eit_.tr.mfa

“Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT).” Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Erişim 17 Ekim 2024. https://www.mfa.gov.tr/ekonomik-isbirligi-teskilati-_eit_.tr.mfa

“ICAO ve Evrensel Posta Birliği.” ICAO, Erişim 3 Mart 2024. https://applications.icao.int/postalhistory/icao_and_the_universal_postal_union.htm

“İstanbul Shopping Fest’in 2012 Hedefi 7 Milyar TL.” Marketing Türkiye, Erişim 15 Nisan 2024. <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/istanbul-shopping-festin-2012-hedefi-7-milyar-tl/>

“Japonya’da ‘2019 Türk Kültür Yılı’ Başladı.” Kültür ve Turizm Bakanlığı, Erişim 15 Ekim 2024. <https://basin.ktb.gov.tr/TR-233292/japonyada-2019-turk-kultur-yili-basladi.html>

“PTT Pul Müzesi.” T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı, Erişim 13 Mart 2024. <http://www.pttpulmuzesi.org.tr>

“Pullar.” Osmanlı Posta Tarihi, Erişim 2 Mayıs 2024. <https://www.osmanlipostatarihi.org/posta/detay/2>

“Pulhane Filatelik Ürünler ve Koleksiyon Materyalleri.” Pulhane, Erişim 4 Şubat 2024. <https://www.pulhane.com/>

“Red Lion and Sun Society.” Wikipedia, Erişim 3 Nisan 2024. https://en.wikipedia.org/wiki/Red_Lion_and_Sun_Society

“Tarihçe.” Kız Kulesi, Erişim 22 Mart 2024. <https://kizkulesi.gov.tr/tarihce>

“Tarihçe.” T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş., Erişim 29 Mart 2024. <https://www.ptt.gov.tr/hakkimizda-tarihce>

“Türk Pulunun 150. Yılı.” Pulhane, Erişim 2 Mayıs 2024. <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k201302.html>

“Türkçe Sözlük.” Türk Dil Kurumu, Erişim 3 Mart 2024. <https://sozluk.gov.tr/>

“Pul (posta).” Vikipedi, Erişim 3 Mart 2024. https://tr.wikipedia.org/wiki/Pul_%28posta%29

“Türkiye'nin Posta Tarihi ve Posta Pulları.” Vikipedi, Erişim 10 Mart 2024. https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27nin_posta_tarihi_ve_posta_pullar%C4%B1#

“UPU Dünya CEO Forumu İstanbul'da Başladı.” Birleşik Posta İttifakı, Erişim 15 Ekim 2024. <https://www.upu.int/en/news/2018/5/upu-world-ceo-forum-opens-in-istanbul>

“Türk Sineması 100. Yıl Etkinlikleri Başlıyor!” Beyazperde, Erişim 21 Nisan 2024. <https://www.beyazperde.com/haberler/filmler/haberler-62755/>

“Türk Kültür Varlıkları - Türbeler.” Pulhane, Erişim 15 Mart 2024. <https://www.pulhane.com/Tematik/kul.html>

“Uluslararası Filatelik.” Smithsonian Ulusal Posta Müzesi, Erişim 3 Mart 2024. <https://postalmuseum.si.edu/exhibition/international-philately/>

“Uluslararası İnsancıl Hukuk.” Türk Kızılayı, Erişim 30 Mart 2024. https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/82543505_77468056_uluslararası-insancıl-hukuk.pdf

“Kız Kulesi.” Türkiye Turizm Ansiklopedisi, Erişim 14 Mart 2024. <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/kiz-kulesi>

“Kız Kulesi.” Vikipedi, Erişim 14 Mart 2024. https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1z_Kulesi

EXTENDED ABSTRACT

Postage stamps are small pieces of paper that were historically used to pay for communication fees, but over time, they have transformed into tools for conveying political, cultural, and artistic messages of states. The first postage stamp was the Black Penny, introduced in the United Kingdom in 1840. This stamp featured a portrait of Queen Victoria and paved the way for the standardization of postal services. In 1863, the International Postal Congress established a unified postal system worldwide, and the Universal Postal Union (UPU) began its operations in 1874.

In the Ottoman Empire, the first postage stamp was printed in 1863, featuring figures reflecting Ottoman culture. With the declaration of the Republic of Turkey in 1923, modern postage stamps began to be used, featuring portraits of Atatürk and symbols related to national holidays. Over time, postage stamps have gained value as collectors' items and have played an important role in facilitating postal services. Today, postage stamps serve both as a payment tool and a means of cultural representation.

In Turkey, many postage stamps have featured figures of cultural landmarks from various cities. One of these is the Maiden's Tower in Istanbul. The Maiden's Tower is a historic structure located at the entrance of the Bosphorus Strait. Its history dates back to 410 BC, and during the Byzantine and Ottoman periods, it served various functions. The tower was used as a lighthouse, fortress, warehouse, hospital, and station. It was repaired following major earthquakes in 1509, 1690, and 1766, and in the 1800s, it served as a hospital. The tower underwent restoration in 1995 and is now used for tourism purposes. The Maiden's Tower holds an important place in popular culture, being featured in various films, TV series, and advertisements, and its figures are also present in cultural transmission in everyday life.

The purpose of this study is to examine how the figures of the Maiden's Tower have been featured on postage stamps over the past century (1914-2024), as well as to identify the specific stamps, purposes, and ways in which they have been utilized. The Maiden's Tower is known to be a frequently used figure in artistic and cultural contexts. Postage stamps, on the other hand, possess significant promotional power both nationally and internationally. This study investigates the contribution of the Maiden's Tower to the promotional function of postage stamps. The study employed a qualitative research method with a hermeneutics design. The research data consist of 34 stamps featuring images of the Maiden's Tower, identified through a literature review conducted by the researchers. The data were analyzed using descriptive analysis. The qualitative data were organized, summarized, and categorized into six themes: Ottoman-era stamps (one stamp), stamps used as tourism elements (five stamps), stamps promoting Istanbul (five stamps), stamps used for cultural and artistic events (nine stamps), stamps promoting Turkey internationally (14 stamps), and revenue stamps (one stamp).

Ottoman-era postage stamps, particularly the Istanbul View Stamps printed in London in 1914, are notable for their design. These stamps feature iconic structures of Istanbul, especially the Maiden's Tower, and are enriched with Ottoman Turkish texts and decorative elements. The stamps used for promoting Turkey's tourism were designed as artistic and cultural expressions. The Maiden's Tower frequently appeared on these stamps, standing out as an iconic symbol. These stamps aim to contribute to both domestic and international tourism by promoting Turkey's cultural and tourist values. In stamps emphasizing the touristic and cultural significance of Istanbul, the Maiden's Tower is featured alongside other important structures in the city, such as historical sites and mosques. Stamps from the 2010 European Capital of Culture and other Istanbul-themed stamps have contributed to promoting the city to both local and foreign tourists. The Maiden's Tower is also frequently used as a visual element in stamps issued for cultural and artistic events. It has appeared in stamps related to topics such as Turkish paper marbling (Ebru art), the Istanbul Shopping Festival, and the 100th Anniversary of Turkish Cinema. In stamps dedicated to Turkish Arts, the Maiden's Tower, Galata Tower, mosques, and other symbolic elements are prominently featured. It is also seen in stamps that reflect cultural heritage and carry artistic value. Finally, the Maiden's Tower can even be found in a revenue stamp, which are used to indicate that financial obligations have been paid.

The analysis of the intended uses of these stamps revealed that the Maiden's Tower has long been a significant symbol for Istanbul, the Marmara region, and Turkey. Its frequent inclusion on stamps aimed at promoting Turkey artistically, culturally, and touristically indicates that the Maiden's Tower is a structure that intrigues and attracts both domestic and international tourists.